

Nicholas Sparks

Wij twee

Russell had nooit kunnen denken dat hij
er op een dag als vader alleen voor zou staan...

ISBN 978-90-225-8061-5
ISBN 978-94-023-0912-6 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Two by Two*
Vertaling: Marike Groot en Sander Brink, GrootenBrink Vertalingen
Omslagontwerp: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam
Omslagbeeld: Pete Thompson Photography
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2016 Willow Holdings, Inc.
© 2017 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor jou, mijn trouwe lezer:
bedankt voor de afgelopen twintig jaar

En toen waren we met zijn drieën

‘Wauw!’ weet ik nog dat ik zei toen Vivian de badkamer uit kwam en me het positieve resultaat van de zwangerschapstest liet zien. ‘Dat is geweldig!’

In werkelijkheid had ik meer een gevoel van... Echt waar? Nu al?

Ik was bovenal geschokt, maar er zat ook wel een beetje angst bij. We waren iets langer dan een jaar getrouwd en ze had me al verteld dat ze van plan was om de eerste paar jaar thuis te blijven als we besloten een kindje te krijgen. Ik was het altijd met haar eens geweest als ze dat zei – ik wilde het zelf ook – maar op dat moment begreep ik dat ook ons leven als stel met twee inkomens binnenkort afgelopen zou zijn. Bovendien wist ik niet eens zeker of ik er wel klaar voor was om vader te worden, maar wat kon ik eraan doen? Het was nou niet zo dat ze me erin had geluisd, of dat ze voor me verborgen had gehouden dat ze een kindje wilde, en ze had het laten weten toen ze met de pil stopte. Ik wilde ook kinderen, natuurlijk, maar ze was pas drie weken daarvoor met de pil gestopt. Ik weet nog dat ik dacht dat ik waarschijnlijk op zijn minst een paar maanden had voordat haar lichaam zich weer zou hebben aangepast aan zijn normale toestand, de toestand waarin het kinderen kon produceren. Het had net zo goed gekund dat ze moeite had om zwanger te worden, wat betekende dat het misschien zelfs wel een jaar of twee zou gaan duren.

Maar dat ging niet op voor mijn Vivian. Haar lichaam had zich meteen aangepast. Mijn Vivian was vruchtbaar.

Ik sloeg mijn armen om haar heen en bestudeerde haar om te zien of ze al straalde. Maar daar was het nog te vroeg voor, toch? Wat is dat stralen trouwens eigenlijk? Is het alleen maar een manier om te zeggen dat iemand er warm en zweterig uitziet? Hoe zouden onze levens gaan veranderen? En hoeveel?

De vragen buitelden over elkaar heen en terwijl ik mijn vrouw vasthield, had ik, Russell Green, op geen ervan een antwoord.

Maanden later gebeurde het grote HET, hoewel ik moet toegeven dat het grootste deel van de dag nog steeds als een waas voor me is.

Achteraf gezien had ik het waarschijnlijk allemaal moeten opschrijven toen het nog vers in mijn geheugen lag. Een dag als het grote HET hoort in uitvoerig detail herinnerd te worden, niet de wazige kiekjes die ik voor de geest krijg. De enige reden dat ik me er zo veel van herinner, is vanwege Vivian. Elk detail leek wel in haar bewustzijn gegrift, maar ja: zij was dan ook degene die aan het bevallen was, en pijn heeft soms tot gevolg dat hij de geest scherper maakt. Dat zeggen ze tenminste wel.

Wat ik wel weet is dit: soms, als we herinneringen ophalen aan de gebeurtenissen van die dag, hebben zij en ik een net iets andere mening. Ik beschouwde mijn daden bijvoorbeeld als volkomen begrijpelijk onder die omstandigheden, terwijl Vivian dan weer beweerde dat ik egoïstisch was, en dan weer gewoon een volslagen idioot. Als ze het verhaal aan vrienden vertelde – en dat heeft ze heel vaak gedaan – begonnen mensen zonder uitzondering te lachen, of ze schudden hun hoofd en gaven haar medelijdende blikken.

In alle eerlijkheid: ik vind dat ik niet egoïstisch en ook geen volslagen idioot was; het was tenslotte ons eerste kind, en geen van beiden wisten we wat we precies konden verwachten toen ze weeën kreeg. Kun je ooit echt goed voorbereid zijn op wat er komen gaat? Een bevalling, had ik gehoord, is onvoorspelbaar; tijdens haar zwangerschap heeft Vivian me er meer dan eens aan herinnerd dat het proces van de eerste weeën tot de daadwerkelijke geboorte meer dan een dag kon duren – vooral bij een eerste kind – en dat bevallingen van meer dan twaalf uur niet ongebruikelijk waren. Zoals de meeste jonge aanstaande vaders beschouwde ik mijn vrouw als de expert en geloofde ik haar op haar woord. Zij was tenslotte degene die al die boeken had gelezen.

Er moet ook worden aangetekend dat ik niet volledig tekortschoot op de ochtend in kwestie. Ik had mijn verantwoordelijk-

heden serieus genomen. Zowel haar weekendtas als de tas voor de baby was gepakt, en de inhoud van allebei was gecheckt en nog eens gecheckt. Het fototoestel en de filmcamera waren opgeladen en klaar voor gebruik, en de babykamer was volledig bevoorraad met alles wat ons kind nodig zou hebben voor minstens een maand. Ik wist wat de snelste route naar het ziekenhuis was en had alternatieve routes uitgezocht, voor als er toevallig een ongeluk op de snelweg was gebeurd. Ik wist ook dat de baby niet lang op zich zou laten wachten: in de dagen voor de daadwerkelijke geboorte was er talloze keren loos alarm geweest, maar zelfs ik wist dat het aftellen officieel was begonnen.

Met andere woorden, ik was niet heel erg verbaasd toen mijn vrouw me op 16 oktober 2009 om half vijf wakker schudde en aankondigde dat er vijf minuten tussen de weeën zaten en dat het tijd was om naar het ziekenhuis te gaan. Ik twijfelde niet aan haar; ze kende het verschil tussen harde buiken en het échte werk, en hoewel ik me had voorbereid op dit moment, was mijn eerste gedachte niet dat ik snel wat kleren aan moest doen en de auto moest gaan inladen. Sterker nog, mijn eerste gedachten gingen helemaal niet over mijn vrouw en over mijn kind dat zeer binnenkort geboren zou worden. Mijn gedachten gingen meer ongeveer als dit: *Vandaag is het grote HET, en mensen gaan een heleboel foto's nemen. Andere mensen zullen tot in de eeuwigheid naar die foto's kijken, dus – in overweging nemend dat het voor het nageslacht bewaard zal blijven – kan ik misschien maar het beste even gauw douchen voor we gaan, want mijn haar ziet eruit alsof ik de nacht in een windtunnel heb doorgebracht.*

Het is niet dat ik ijdel ben; ik dacht gewoon dat ik zeeën van tijd had, dus zei ik tegen Vivian dat ik over een paar minuten klaar zou zijn om te gaan. Over het algemeen douche ik kort – niet meer dan tien minuten op een normale dag, inclusief scheren – maar net nadat ik het scheerschuim had aangebracht, dacht ik dat ik mijn vrouw hoorde schreeuwen vanuit de woonkamer. Ik luisterde nog eens en hoorde niets, maar ging me toch iets meer haasten. Tegen de tijd dat ik me aan het afspoelen was, hoorde ik haar schreeuwen, maar gek genoeg leek het alsof ze óver mij aan het schreeuwen was, niet tégen mij. Ik sloeg een handdoek om mijn middel en stapte de don-

kere gang in, nog nadruipend. Ik zweer bij God dat ik minder dan zes minuten onder de douche heb gestaan.

Vivian schreeuwde weer en het duurde een seconde voordat ik had verwerkt dat Vivian op handen en knieën in haar mobieltje zat te schreeuwen dat ik GODVERDOMME ONDER DE DOUCHE STOND! en zich luidkeels zat af te vragen WAAR DIE IDIOOT IN GODSNAAM DACHT DAT HIJ MEE BEZIG WAS?!?!?!? ‘Idioot’ was trouwens nog de aardigste term die ze gebruikte om me te omschrijven in datzelfde gesprek; in werkelijkheid was haar taalgebruik heel wat kleurrijker. Wat ik niet wist, was dat de weeën die om de vijf minuten waren gekomen nu om de twee minuten kwamen, en dat ze ook pijn in haar onder-rug had. Lage rugpijn tijdens de bevalling is ondraaglijk, en Vivian slaakte plotseling een gil die zo hard was dat het een zelfstandig levende entiteit werd, die misschien nog steeds wel rondhangt boven onze buurt in Charlotte, North Carolina, waar het voor de rest overigens rustig wonen is.

Je kan er zeker van zijn dat ik daarna op een zelfs nog hogere versnelling overging. Ik trok mijn kleren aan zonder dat ik me helemaal had afgedroogd en laadde de auto in. Ik ondersteunde Vivian terwijl we naar de auto liepen en zei er niets van dat ze met haar vingernagels in mijn onderarm stak. In een wip zat ik achter het stuur en toen we eenmaal op weg waren, belde ik de verloskundige, die beloofde ook naar het ziekenhuis te komen.

Er zat nog steeds een paar minuten tussen de weeën toen we aankwamen, maar Vivians aanhoudende pijn betekende dat ze meteen werd meegenomen naar de verloskamer. Ik hield haar hand vast en probeerde haar door haar ademhaling te gidsen – waarbij ze opnieuw verschillende kleurrijke opvattingen over mij uitte en me vertelde wat ik ‘kon doen met die klote-ademhaling van me!’ – tot de anesthesioloog arriveerde voor de ruggenprik. Aan het begin van de zwangerschap had Vivian overwogen of ze er wel of niet een zou nemen en had ze met enige aarzeling besloten het wel te doen, en dat bleek nu een zegen. Zodra het medicijn begon te werken, verdween haar pijn als sneeuw voor de zon, en Vivian glimlachte voor het eerst sinds ze me die ochtend had wakker geschud. Haar verloskundige – in de zestig, met netjes gekamd grijs haar en een vrien-

delijk gezicht – wandelde elke twintig tot dertig minuten de kamer binnen om te kijken hoeveel ontsluiting ze al had, en tussen die bezoeken door belde ik beide ouderparen, plus mijn zus.

Het was tijd. Er werden verpleegkundigen opgetrommeld en die begonnen kalm en professioneel de apparatuur op te stellen. Toen zei de dokter plotseling tegen mijn vrouw dat ze moest persen.

Vivian perste tijdens drie weeën; bij de derde begon de dokter plotseling met zijn handen en polsen te draaien als een goochelaar die een konijn uit zijn hoed tovert, en het volgende moment was ik vader.

Zomaar ineens.

De dokter onderzocht ons kindje, en hoewel ze een klein beetje bloedarmoede had, had ze tien vingers, tien tenen, een gezond hart en een paar longen die overduidelijk functioneerden. Ik vroeg naar de bloedarmoede – de dokter zei dat het niets was om je zorgen over te maken – en nadat hij een klodder kleverige substantie in de ogen van onze baby had gespoten, werd ze schoongemaakt, in een doek gewikkeld en in de armen van mijn vrouw gelegd.

Precies zoals ik al had voorspeld werden er de hele dag lang foto's genomen, maar niemand die ze later zag, leek het gek genoeg ook maar iets te kunnen schelen hoe ik eruitzag.

Er is wel gezegd dat als baby's geboren worden, ze er óf uitzien als Winston Churchill, óf als Mahatma Gandhi, maar aangezien de huid van mijn dochter een grijzige tint had van de bloedarmoede, was mijn eerste gedachte dat ze op Yoda leek, maar dan zonder de oren uiteraard. Een prachtige Yoda, let wel, een adembenemende Yoda, een Yoda die zo wonderlijk fantastisch was dat toen ze mijn vinger pakte, mijn hart bijna uit mijn borstkas barstte. Mijn ouders kwamen toevallig een paar minuten later aan en in mijn zenuwen en mijn opwindung liep ik hen in de hal tegemoet en flapte er de eerste woorden uit die in me opkwamen.

'We hebben een grijze baby!'

Mijn moeder keek me aan alsof ik gek geworden was terwijl mijn vader met zijn vinger in zijn oor begon te peuteren alsof hij zich afvroeg of het verzamelde oorsmeer zijn vermogen om goed te ho-

ren had aangetast. Ze negeerden mijn opmerking en gingen de kamer binnen, waar ze Vivian met een serene uitdrukking op haar gezicht onze dochter in haar armen zagen wiegen. Mijn ogen volgden die van hen en ik vond dat London het allerdierbaarste meisje van de hele wereldgeschiedenis was. Hoewel ik ervan overtuigd ben dat alle kersverse vaders hetzelfde denken over hun eigen kinderen, is het gewoon een feit dat er maar één kind kan zijn dat daadwerkelijk het allerdierbaarste van de hele wereldgeschiedenis is, en ergens verbaasde het me dat anderen in het ziekenhuis niet bij onze kamer langskwamen om vol verwondering naar onze dochter te staren.

Mijn moeder stapte naar het bed en rekte haar hals uit om van nog dichterbij te kunnen kijken.

‘Hebben jullie al een naam?’ vroeg ze.

‘London,’ antwoordde mijn vrouw, met haar aandacht volledig aan ons kind gewijd. ‘We hebben besloten dat we haar London noemen.’

Uiteindelijk gingen mijn ouders weg, en ze kwamen die middag weer terug. Daartussendoor kwamen Vivians ouders ook langs. Ze waren met het vliegtuig gekomen uit Alexandria, Virginia, waar Vivian was opgegroeid, en hoewel Vivian dolblij was, voelde ik dat de spanning in de kamer meteen begon te stijgen. Ik had altijd het gevoel gehad dat zij geloofden dat hun dochter ergens genoeg mee had genomen toen ze met mij besloot te trouwen, en wie weet? Ook leken ze mijn ouders niet erg te mogen, en dat was wederzijds. Hoewel ze alle vier altijd beleefd tegen elkaar waren, was het niettemin duidelijk dat ze er de voorkeur aan gaven elkaars gezelschap te vermijden.

Mijn oudere zus, Marge, kwam ook langs met Liz, en ze hadden cadeautjes bij zich. Marge en Liz waren al langer bij elkaar dan Vivian en ik – op dat moment meer dan vijf jaar – en niet alleen vond ik Liz een fantastische partner voor mijn zus, ik wist ook dat Marge de meest geweldige oudere zus was die een man kon hebben. Aangezien allebei mijn ouders werkten – mijn vader was loodgieter en mijn moeder werkte als receptioniste bij een tandartsenpraktijk tot ze een paar jaar geleden met pensioen was gegaan – had

Marge niet alleen soms dienstgedaan als surrogaatouder, maar was ze een zus geweest die ik altijd alles kon toevertrouwen tijdens de angstaanjagende periode van mijn puberteit. Ook zij mochten Vivians ouders trouwens allebei niet, een gevoel dat was ontstaan op mijn huwelijk, toen Vivians ouders weigerden Marge en Liz naast elkaar te laten zitten aan de grootste tafel. Oké, Marge hoorde bij de dag-gasten en Liz niet – en Marge had ervoor gekozen een smoking te dragen, geen jurk – maar het was een belediging die ze geen van beiden hadden kunnen vergeven, aangezien andere, heteroseksuele stellen wel dat privilege hadden gekregen. Eerlijk gezegd geef ik Marge en Liz groot gelijk dat ze er boos over zijn, want het zat mij ook niet lekker. Zij en Liz hebben een betere relatie dan de meeste getrouwde stellen die ik ken.

Terwijl onze bezoekers kwamen en gingen, bleef ik de rest van de dag in de kamer zitten met mijn vrouw, dan weer in de schommelstoel bij het raam, dan weer op het bed naast haar, terwijl we allebei steeds weer vol verwondering fluisterden dat we een dochter hadden. Dan staarde ik naar mijn vrouw en mijn dochter, met de grootste overtuiging dat ik bij die twee hoorde en dat we met zijn drieën voor altijd met elkaar verbonden zouden blijven. Het gevoel was overweldigend – zoals alles die dag – en op een gegeven moment betrapte ik me erop dat ik aan het speculeren was hoe London eruit zou zien als pubermeisje, of waar ze over zou dromen, of wat ze met haar leven zou gaan doen. Elke keer als London begon te huilen, legde Vivian haar automatisch aan haar borst, en dan was ik getuige van weer een wonder.

Hoe weet London hoe ze dat moet doen? vroeg ik me af. Hoe weet ze dat in hemelsnaam?

Er is echter nog een herinnering aan die dag, een herinnering die helemaal alleen van mij is.

Het gebeurde op die eerste nacht in het ziekenhuis, lang nadat ons laatste bezoek was vertrokken. Vivian sliep en ik zat te doezelen in de schommelstoel toen ik mijn dochter onrustig hoorde worden. Vóór die dag had ik eigenlijk nog nooit een pasgeborene vastgehouden, en ik pakte haar in mijn armen en hield haar dicht tegen

mijn lichaam. Ik dacht dat ik Vivian wakker zou moeten maken, maar tot mijn verbazing werd London weer rustig. Ik schuifelde heel voorzichtig terug naar de schommelstoel, en de volgende twintig minuten kon ik me alleen maar verwonderen over de gevoelens die ze bij me teweegbracht. Dat ik haar aanbad, wist ik al, maar nu al kon ik me een leven zonder haar niet voorstellen. Ik herinner me dat ik tegen haar fluisterde dat ik er, als haar vader, altijd voor haar zou zijn, en alsof ze precies wist wat ik zei, poepte ze en begon ze te wriemelen, en toen te huilen. Uiteindelijk gaf ik haar maar terug aan Vivian.

2

In den beginne

'Ik heb het ze vandaag verteld,' kondigde Vivian aan.

We waren in de slaapkamer, Vivian had haar pyjama aangetrokken en was in bed gekropen, en we waren eindelijk alleen met zijn tweeën. Het was half december, en London lag nog maar net een uur te slapen; met acht weken sliep ze nog steeds maar drie à vier uur achter elkaar. Vivian had niet geklaagd, maar ze was oneindig moe. Mooi, maar moe.

'Wie heb je wat verteld?' vroeg ik.

'Rob,' antwoordde ze, doelend op haar baas bij het mediabedrijf waar ze werkte. 'Ik heb hem officieel laten weten dat ik na mijn zwangerschapsverlof niet terug zou komen.'

'O,' zei ik, met dezelfde steek van angst die ik had gevoeld toen ik het positieve resultaat van de zwangerschapstest zag. Vivian verdiende bijna net zoveel als ik, en zonder haar inkomen wist ik niet zeker of we ons onze levensstijl nog konden veroorloven.

'Hij zei dat de deur altijd openstond als ik van gedachten veranderde,' voegde ze eraan toe. 'Maar ik zei tegen hem dat London niet door vreemden opgevoed zou worden. Waarom zouden we anders een kind nemen?'

'Mij hoeft je niet te overtuigen,' zei ik, terwijl ik mijn best deed te verbergen wat ik ervan vond. 'Ik sta aan jouw kant.' Nou ja, gedeeltelijk dan. 'Maar je weet wel dat dat betekent dat we niet zo vaak meer uit eten kunnen en dat we zullen moeten besparen op onze extra uitgaven, hè?'

'Ja, dat weet ik.'

'En je hebt er geen probleem mee dat je minder vaak kunt winkelen?'

'Je doet net alsof ik geld over de balk smijt. Dat doe ik helemaal nooit.'

De rekeningen van de creditcard leken soms op het tegendeel te wijzen – net als haar kledingkast, die uitpuilde van de kleren, de schoenen en de tassen – maar ik kon de ergernis in haar stem horen, en het laatste wat ik

wilde was met haar ruziemaken. In plaats daarvan rolde ik naar haar toe en trok haar tegen me aan, met iets heel anders in gedachten. Ik duwde mijn neus tegen haar hals en kuste haar.

‘Nu?’ vroeg ze.

‘Het is al een tijdje geleden.’

‘En mijn arme schat heeft het gevoel alsof hij op het punt staat te ontploffen, hè?’

‘Eerlijk gezegd wil ik dat niet riskeren.’

Ze lachte, en toen ik de knopen van haar pyjamajasje begon los te maken, klonk er een geluid uit de babyfoon. Op dat moment verstijfden we allebei.

Niets.

Nog steeds niets.

En net toen ik dacht dat de kust veilig was en ik lucht uit mijn longen liet ontsnappen waarvan ik niet eens wist dat ik die vasthield, begon het lawaai uit de babyfoon op volle sterkte. Met een zucht rolde ik me op mijn rug en Vivian gleed uit bed. Tegen de tijd dat London eindelijk gekalmeerd was – wat zeker een half uur duurde – was Vivian niet meer in de stemming voor een tweede poging.

De volgende ochtend hadden Vivian en ik meer geluk. Zo veel geluk zelfs dat ik opgewekt aanbod om voor London te zorgen wanneer ze wakker werd zodat Vivian weer kon gaan slapen. London moest echter net zo moe zijn geweest als Vivian: pas toen ik mijn tweede kopje koffie ophad, hoorde ik allerlei geluidjes, maar geen gehuil, uit de babyfoon komen.

In haar kamer was de mobile boven het wiegje aan het draaien, en London lag te wiebelen en zat vol energie, met beentjes die als de zuigers van een motor op en neer pompten. Ik moest er wel om glimlachen en plotseling glimlachte zij ook.

Het was niet zo dat ze een windje liet; het was geen reflex. Dat had ik al eerder gezien, en ik kon mijn ogen bijna niet geloven. Dit was een echte glimlach, zo stralend als een zonsopgang, en toen ze plotseling begon te giechelen, werd het toch al prachtige begin van mijn dag plotseling nog eens duizend keer zo goed.

Ik ben geen wijs man.

Begrijp me goed, ik ben best intelligent. Maar wijsheid houdt meer in dan intelligent zijn, want het omvat begrip, empathie, er-

varing, innerlijke rust en intuïtie, en achteraf gezien is het duidelijk dat ik een heleboel van die eigenschappen niet bezit.

En ik heb ook nog iets anders geleerd: leeftijd is geen garantie voor wijsheid, net zomin als leeftijd een garantie is voor intelligentie. Ik weet dat dat geen populaire opvatting is – is het niet zo dat we vaak onze ouderen als wijs beschouwen, deels omdat ze grijs en rimpelig zijn? – maar de laatste tijd ben ik tot de overtuiging gekomen dat sommige mensen worden geboren met de capaciteit om wijs te worden en andere niet, en dat bij sommige mensen wijsheid zelfs al op jonge leeftijd aanwezig lijkt te zijn.

Mijn zus Marge, bijvoorbeeld. Zij is wijs, en ze is maar vijf jaar ouder dan ik. Eerlijk gezegd is ze al wijs zo lang ik haar ken. Liz ook. Zij is jonger dan Marge en toch zijn haar uitspraken zowel diepzinnig als empathisch. Na een gesprek met haar merk ik vaak dat ik nadenk over de dingen die ze heeft gezegd. Mijn vader en moeder zijn ook wijs en ik heb er de laatste dagen veel over nagedacht, want het is me duidelijk geworden dat hoewel wijsheid een familietrek is, ik daar helemaal niets van heb meegekregen.

Als ik wijs was geweest, had ik tenslotte wel naar Marge geluisterd in de zomer van 2007, toen ze met me naar de begraafplaats reed waar onze grootouders begraven lagen en ze me vroeg of ik er wel echt honderd procent zeker van was dat ik met Vivian wilde trouwen.

Als ik wijs was geweest, zou ik naar mijn vader hebben geluisterd toen hij me vroeg of ik zeker wist dat ik voor mezelf wilde beginnen en mijn eigen reclamebedrijf wilde opzetten als ik vijfendertig zou zijn.

Als ik wijs was geweest, zou ik naar mijn moeder hebben geluisterd toen ze tegen me zei dat ik zoveel tijd met London moest doorbrengen als ik kon, omdat kinderen zo snel groot worden en je die jaren nooit meer terugkrijgt.

Maar zoals ik al zei: ik ben geen wijs man, en als gevolg daarvan is mijn leven eigenlijk wel zo'n beetje in een vrije val terechtgekomen. Zelfs nu vraag ik me nog af of ik er ooit wel weer bovenop zal komen.

Waar moet je beginnen wanneer je probeert iets zinnigs te zeggen over een verhaal waar weinig zinnigs aan te ontdekken valt? Bij het begin? En waar is het begin?